

Doelen & drijfveren

De wereld een beetje beter maken, dat is de ambitie van veel ingenieurs. De duurzaamheidsdoelen van de VN vormen daarbij een bron van inspiratie.

KWALITEITSONDERWIJS

INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR

ONGELIJKHEID VERMINDEREN

Marleen Stikker (57)

- oprichter internetgemeenschap De Digitale Stad
- directeur stichting Waag technology & society
- publiceerde recent *Het internet is stuk*

‘Dit is niet wat wij willen’

Tekst: Amanda Verdonk • Foto: Bianca Sistermans

Opkomst internet

‘Ik was altijd al erg nieuwsgierig en wilde weten hoe de wereld in elkaar zit. Daarom koos ik in de jaren tachtig voor een studie filosofie. In die tijd was de pc in opkomst. Ik startte een internettijdschrift en kon zelf de opmaak doen, een database bijhouden en mailingen verzorgen. De pc, in combinatie met internet, maakte mensen autonoom; je kon er je eigen organisatie of bedrijf mee opzetten. Een fantastische combinatie van empowerment en democratisering.’

Soevereiniteit

‘De afgelopen decennia is onze soevereiniteit op het internet echter onder druk komen te staan. In hoeverre zijn we nog in staat vrij te handelen naar eigen inzicht? Dat gaat verder dan alleen privacy. Door de marktmacht van grote techbedrijven wordt ons handelingsperspectief beperkt, of het nu gaat om het krijgen van informatie, een baan of een verzekering. We krijgen bepaalde keuzen niet eens meer voorgelegd, omdat het algoritme al heeft bepaald dat we er niet voor in aanmerking komen. Er vindt manipulatie plaats op social media waardoor we in een bepaalde denkrichting worden gestuurd. Ben je dan nog wel vrij in denken en handelen? Dat is wel essentieel voor onze democratie.’

Alternatieven

‘Gezamenlijk zouden we moeten zeggen: dit is niet wat wij willen. Maar het internet is de afgelopen decennia op zijn beloop gelaten. Toch ben ik vrij opgetogen, want dit onderwerp staat nu op steeds meer plekken op de agenda. Margrethe Vestager, de eurocommissaris voor Mededinging, zegt verstandige dingen om het monopolie van de techreuzen te breken. De Europese Commissie heeft Next Generation Internet opgezet, een Europees fonds dat initiatieven ondersteunt die bijdragen aan een open informatiesamenleving. En stichting Waag is betrokken bij Public Spaces, een coalitie van culturele en maatschappelijke instellingen die het digitale publieke domein willen heroveren. We moeten gebruikersvriendelijke, ethisch verantwoorde alternatieven bouwen.’

Maker-onderwijs

‘Ik wil dat de vaardigheden om aan dat soort alternatieven te werken ook in het onderwijs terecht komen. We noemen dat maker-onderwijs. Dat gaat niet alleen om leren programmeren, maar ook om leren hoe technologie tot stand komt en onderzoeken welke maatschappelijke vragen ze oproept. Het gaat om samenwerken, problemen oplossen en kritische vragen stellen.’

Burgerbeweging

‘Uit onwetendheid worden mensen bang gemaakt voor robots, omdat ze onze banen zouden inpikken. Maar van wie zijn die robots dan? Iemand betaalt toch hun energierekening? Daar moet je kritische vragen over stellen.’

Voor deze vraagstukken hebben we zowel de bèta- als de geesteswetenschappen nodig. Artificiële intelligentie is geen exacte, maar een sociale wetenschap. Je definieert en selecteert data, maakt categorieën, formuleert doelstellingen en interpreteert wanneer iets succesvol is – daarbij maak je geen objectieve maar subjectieve keuzen die met macht, politiek en wereldbeeld samenhangen. Stel dat je een AI in handen geeft van een vakbond, wat zou die er dan mee doen? Je kunt optimaliseren voor efficiëntie en besparing op loonkosten, maar je kunt er ook voor kiezen om voor zoveel mogelijk mensen een zinvolle en mooie baan te creëren.

Vanaf het allereerste begin van het internet, 25 jaar geleden, waarschuwden we al dat technologie machtsongelijkheid kan versterken. Ook toen was er al een digitale burgerbeweging. Maar de tijd was blijkbaar niet rijp voor ingrijpen. Nu ziet ook de politiek dat onze democratie in gevaar is en komt men in beweging. Ik hoop dus dat we hier nu echt mee aan de slag gaan.’ ●